

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан географічного факультету
/Калинич І.В./
« 29 » червня 2021 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ**

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузі знань	10 Природничі науки
Спеціальності	106 Географія
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи заповідної справи**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **10 Природничі науки** спеціальності **106 Географія** освітньої програми **Географія**.

Розробники: Поп С.С. - професор, доктор фіз. мат. наук, завідувач кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

протокол № 11 від «25»червня 2021 р.

Завідувач кафедри Поп С.С.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

протокол № 8 від «29» червня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Потіш Л.А.

© Поп С.С., 2021р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	4-й	4-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	8-й	8-й
	Лекції:	
	30	8
	Практичні (семінарські):	
	14	4
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усне опитування	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення вибіркової навчальної дисципліни «**Основи заповідної справи**» є:

Формування у студентів наукових знань, умінь та навичок їх практичного застосування щодо історії, сучасного стану й перспектив розвитку заповідної справи в Україні, скерованих на гармонізацію стосунків людини з природою в контексті стійкого розвитку суспільства.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1).

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2).

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 3).

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 5).

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 7).

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 12).

Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проєктів (ФК 1).

Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи та суспільства (ФК 2).

Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтно-оболонки (ФК 4).

Здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах (ФК 5).

Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати (ФК 8).

Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси (ФК 10).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Основи заповідної справи**» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми «**Географія**»:

ОК 2.1 Загальне землезнавство

ОК 2.3 Геологія загальна та історична

ОК 2.4 Метеорологія та кліматологія

ОК 2.6 Основи картографії

ОК 2.8 Геоморфологія та палеогеографія плейстоцену

ОК 2.9 Біогеографія

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Географія**» вивчення навчальної дисципліни «**Основи заповідної справи**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.	ПРН 1
Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ	ПРН 2
Пояснювати особливості організації географічного простору.	ПРН 3

Аналізувати географічний потенціал території	ПРН 4
Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук.	ПРН 6
Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.	ПРН 7
Здатність аналізувати зміни компонент навколишнього середовища, спричиненні різними видами господарської діяльності та природними процесами, набути навички пошуку шляхів зменшення негативного впливу на довкілля.	ПРН 8
Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.	ПРН 10
Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки.	ПРН 11
Застосування набутих знань, умінь і практичних навичок для з'ясування стану раціонального використання природних ресурсів території та її соціально-економічного розвитку із використанням місцевих ресурсів.	ПРН 12
Вміти аналізувати зміни компонент навколишнього середовища, спричиненні різними видами господарської діяльності, набути навички пошуку шляхів зменшення негативного впливу на довкілля.	ПРН 13

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Основи заповідної справи**»:

	Шифр
Очікувані результати навчання з дисципліни У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: ✓ базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук ✓ основні види географічної діяльності для усвідомлення місця заповідної справи в системі географічного знання особливостей організації географічного простору, складові якого є об'єктом заповідання ✓ цілі сталого розвитку та можливості їх реалізації, в тому числі в Україні, з використанням можливостей розвитку заповідної справи ✓ законодавчо-нормативну базу та державну і регіональну підтримку розвитку заповідної справи ✓ особливості впливу антропогенного навантаження, техногенних катастроф та природних негативних процесів на природне середовище в цілому і на заповідні території, зокрема. вміти: ✓ аналізувати географічний потенціал території ○ використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук, зокрема для презентації об'єктів та територій природно-заповідного фонду ✓ визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових, в т. ч. територій природно-заповідного фонду ✓ визначати зміни компонент навколишнього середовища, спричиненні різними видами господарської діяльності та природними процесами, в т.ч. вплив на території природно-заповідного фонду ✓ аналізувати зміни компонент навколишнього середовища, спричиненні різними видами господарської діяльності, набути навички пошуку шляхів зменшення негативного впливу на довкілля загалом та природно-заповідний фонд, зокрема. ✓ застосувати набуті знання, уміння і практичні навички для з'ясування стану раціонального використання природних ресурсів території та її соціально-	РН 1 РН 2 РН 3 РН 13 РН 5 РН 6 РН 7 РН 10 РН 12 РН 13

економічного розвитку із використанням місцевих ресурсів, в т. ч. для розвитку заповідної справи.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є усний залік; презентації результатів виконаних індивідуальних завдань на семінарських заняттях; презентації та виступи на наукових заходах.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні виступи на семінарських заняттях, індивідуальні консультації.

Форма модульного контролю: модульна письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Методами навчання є: словесні (лекція, пояснення, бесіда, розповідь), практичні (вправи, практичні роботи), наочні методи (ілюстрації, демонстрації).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
C1	C2	C3	C4	...	80	100
5	5	5	5			

C1, C2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
C1	C2	C3	...	...	80	100
7	7	6				

C1, C2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	7 год.	20	5 год.	20
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)				
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні				
Письмове тестування при тематичному оцінюванні				
Презентація				
Реферат				
Есе				
...				
Модульна контрольна	1	80	1	80

робота (теоретичні питання)				
Разом	8	100	6	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота містить три теоретичні питання та п'ять тестових завдань. Відповіді на теоретичні питання оцінюються до 20 балів за кожне (разом до 60 балів), а тестові завдання – по чотири бали за правильні відповіді на кожен тест, разом максимально студент може отримати ще 20 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Залік у формі усної перевірки знань студентів, які виявили бажання покращити рейтингову оцінку отриману за накопичувальною кредитно-бальною системою.

За результатами підсумкового рейтингового контролю знань студенту за його бажанням виставляється екзаменаційна оцінка без складання заліку. Не зараховано із правом перескладання мають студенти, які отримали підсумкову оцінку 35-59 балів. Студенти, які отримали 0-34 бали повинні повторювати вивчення дисципліни без права перескладання.

Студент має право підвищити набрану підсумкову рейтингову оцінку, складаючи залік.

Для переводу кількості набраних студентом балів в чотирирівневу оцінку використовують наступну систему оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Сутність, цілі, структура й законодавчо-нормативна база державної системи заповідної справи.

Тема 1. Задачі курсу, його місце в структурно-логічній схемі спеціальності «Географія». Інформаційне забезпечення дисципліни, форми контролю та оцінювання усіх видів навчальної діяльності студентів. Основні поняття: заповідна справа, заповідний об'єкт, заповідна територія, заповідна зона, природоохоронна територія, природно-заповідний фонд, екологічна мережа, смарагдова мережа тощо.

Тема 2. Законодавча та нормативно-правова база системи моніторингу довкілля в Україні, її адаптація до європейських стандартів. Стан та проблеми методичного, метрологічного, технічного, інформаційного та програмного забезпечення функціонування державної і регіональних систем моніторингу довкілля.

Тема 3. Структура функціонування та ієрархічні рівні ДСМД. Суб'єкти і об'єкти моніторингу довкілля. Головні центральний та регіональні органи моніторингу довкілля. Принципи функціонування системи моніторингу (систематичність спостережень, об'єктивність

Тема 4. Класифікація видів забруднення навколишнього природного середовища (фізичне, радіаційне, радіоактивне та хімічне). Фактори природного і антропогенного впливу на стан навколишнього природного середовища. Класифікація видів моніторингу за призначенням, методами спостережень, масштабом тощо.

Тема 6. Критерії та показники оцінки екологічної ситуації та екологічного стану території. Екологічні нормативи. Екологічне картографування. Стан розробки та впровадження інтегральної оцінки стану складових навколишнього природного середовища.

Тема 8. Участь України в міжнародних інституціях і заходах щодо моніторингу та охорони довкілля. Транскордонне співробітництво у сфері охорони і моніторингу довкілля на прикладі Закарпатської області.

Тема 1. Моніторинг атмосферного повітря. Суб'єкти та їх функціональні обов'язки. Стан атмосферного повітря в Україні загалом та в Закарпатській області, зокрема.

Тема 3. Моніторинг ґрунтів. . Суб'єкти моніторингу ґрунтів та їх функціональні обов'язки. Стан ґрунтів в Україні та в Закарпатській області, зокрема.

Тема 5 Біомоніторинг. Результати моніторингових спостережень на прикладі Закарпатської області.

Тема 7. Аналіз стану функціонування державної та регіональних систем моніторингу довкілля в Україні та перспективи їх покращення.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання:				
	Усього	у тому числі			
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
4-й семестр					
Модуль 1. Сутність, цілі, структура й законодавчо-нормативна база державної системи заповідної справи.					

Тема 1. Задачі курсу, його місце в структурно-логічній схемі спеціальності «Географія». Інформаційне забезпечення дисципліни, форми контролю та оцінювання усіх видів навчальної діяльності студентів. Основні поняття: заповідна справа, заповідний об'єкт, заповідна територія, заповідна зона, природоохоронна територія, природно-заповідний фонд, екологічна мережа, смарагова мережа тощо.	4	2	1			1
Тема 2. Сутність, цілі та основні завдання державної системи заповідної справи в Україні. Роль громадськості щодо заповідання та збереження територій і об'єктів ПЗФ.	5	2	1			2
Тема 3. Законодавчо-нормативна база заповідної справи в Україні. Її адаптація до європейського законодавства. Основні положення Міжнародних конвенцій про збереження ландшафтного і біологічного різноманіття, водно-болотні угідь, унікальних природних комплексів тощо.	7	2	2			3
Тема 4. Суб'єкти управління природо-заповідними територіями та об'єктами. Центральний і регіональні органи державної влади у сфері заповідання, їх функціональні обов'язки. Роль громадськості	6	2	1			3
Тема 5. Класифікація заповідних територій та об'єктів за національним законодавством та її адаптація до міжнародної системи. Основні заповідні об'єкти та території ПЗФ України.	6	2	1			3
Тема 6. Історія розвитку заповідної справи в Україні та її особливості в окремих регіонах.	6	2	1			3
Тема 7. Характеристика сучасного стану заповідної справи України. Екологічна і смарагова мережі	6	2	1			3
Тема 8. Регіональні особливості в розвитку заповідної справи. Основні проблеми та напрямки розвитку транскордонної співпраці на прикладі Закарпатської області.	7	2				5
Разом за модуль	47	16	8			23
Модуль 2. Теоретичні засади та концептуальні підходи до створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.						
Тема 1. Процедура створення заповідних територій та об'єктів місцевого значення. Суб'єкти управління ними.	6	2	1			3
Тема 2. Процедура та етапи створення заповідних територій та об'єктів загальнодержавного значення. Основні завдання спеціальних адміністрацій наукових природоохоронних установ.	6	2	1			3
Тема 3. Функціональне зонування природо-заповідних територій загальнонаціонального рівня. Їх роль у формуванні екологічної мережі на регіональному, національному та глобальному рівнях.	6	2	1			3

Тема 4. Наукові дослідження на заповідних територіях, ведення книги «Літопис природи».	6	2	1			3
Тема 5. Соціально-економічне значення заповідних територій та об'єктів.. Правові норми раціонального використання їх для рекреації та користування наявних природних ресурсів (дикорослих,	6	2	1			3
Тема 6. Міжнародна співпраця України та її регіонів у сфері розвитку заповідної справи.	6	2	1			3
Тема 7. Концепція біосферних резерватів, їх роль у глобальному спосереженні за станом довкілля, впливом змін клімату на навколишнє природне середовище.	7	2				5
Разом за модуль	43	14	6			23
Разом за семестр	90	30	14			46

6.2а. Структура навчальної дисципліни (для заочної форми)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
4-й семестр						
Модуль 1. Сутність, цілі, структура й законодавчо-нормативна база державної системи заповідної справи.						
Тема 1. Задачі курсу, його місце в структурно-логічній схемі спеціальності «Географія». Інформаційне забезпечення дисципліни, форми контролю та оцінювання усіх видів навчальної діяльності студентів. Основні поняття: заповідна справа, заповідний об'єкт, заповідна територія, заповідна зона, природоохоронна територія, природно-заповідний фонд, екологічна мережа, смарагдова мережа тощо.	5	0,5	0,5			4
Тема 2. Сутність, цілі та основні завдання державної системи заповідної справи в Україні. Роль громадськості щодо заповідання та збереження територій і об'єктів ПЗФ.	5,5	0,5				5
Тема 3. Законодавчо-нормативна база заповідної справи в Україні. Її адаптація до європейського законодавства. Основні положення Міжнародних конвенцій про збереження ландшафтного і біологічного різноманіття, водно-болотні угідь, унікальних природних комплексів тощо.	6	0,5	0,5			5
Тема 4. Суб'єкти управління природо-заповідними	5,5	0,5				5

територіями та об'єктами. Центральний і регіональні органи державної влади у сфері заповідання, їх функціональні обов'язки. Роль громадськості						
Тема 5. Класифікація заповідних територій та об'єктів за національним законодавством та її адаптація до міжнародної системи. Основні заповідні об'єкти та території ПЗФ України.	6	0,5	0,5			5
Тема 6. Історія розвитку заповідної справи в Україні та її особливості в окремих регіонах.	5,5	0,5				5
Тема 7. Характеристика сучасного стану заповідної справи України. Регіональні особливості.. Перспективи розвитку.	6	0,5	0,5			5
Тема 8. Міжнародна співпраця в галузі природно-заповідної справи. Основні напрямки міжнародної та транскордонної співпраці на прикладі Закарпатської області.	5,5	0,5				5
Разом за модуль	45	4	2			39
Модуль 2. Теоретичні засади та концептуальні підходи до створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.						
Тема 1. Процедура створення заповідних територій та об'єктів місцевого значення. Суб'єкти управління ними.	6,5	1	0,5			5
Тема 2. Процедура та етапи створення заповідних територій та об'єктів загальнодержавного значення. Основні завдання спеціальних адміністрацій наукових природоохоронних установ.	6	0,5	0,5			5
Тема 3. Функціональне зонування природо-заповідних територій загальнонаціонального рівня. Їх роль у формуванні екологічної мережі на регіональному, національному та глобальному рівнях.	5,5	0,5				5
Тема 4. Наукові дослідження на заповідних територіях, ведення книги «Літопис природи».	6,5	0,5				6
Тема 5. Соціально-економічне значення заповідних територій та об'єктів.. Правові норми раціонального використання їх для рекреації та користування наявних природних ресурсів (дикорослих,	7	0,5	0,5			6
Тема 6. Міжнародна співпраця України та її регіонів у сфері розвитку заповідної справи. Об'єкти ПЗФ України в Переліку природної і культурної спадщини ЮНЕСКО.	6,5	0,5				6
Тема 7. Концепція біосферних резерватів, їх роль у глобальному спосередженні за станом довкілля, впливом змін клімату на навколишнє природне середовище.	7	0,5	0,5			6
Разом за модуль	45	4	2			39
Разом за семестр	90	8	4			78

6.3. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		годин	
		денна	заочна
1	Основні поняття: заповідна справа, заповідний об'єкт, заповідна територія, заповідна зона, природоохоронна територія, природно-заповідний фонд, екологічна мережа, смарагдова мережа тощо.	2	1
2	Сутність, цілі та основні завдання державної системи заповідної справи в Україні. Роль громадськості щодо заповідання та збереження територій і об'єктів ПЗФ.	2	0,5
3	Законодавчо-нормативна база заповідної справи в Україні. Її адаптація до європейського законодавства. Основні положення Міжнародних конвенцій про збереження ландшафтного і біологічного різноманіття, водно-болотних угідь, унікальних природних комплексів тощо.	2	0,5
	Модульна контрольна робота № 1	1	
4	Процедура створення заповідних територій та об'єктів місцевого значення. Суб'єкти управління ними. Процедура та етапи створення заповідних територій та об'єктів загальнодержавного значення. Основні завдання спеціальних адміністрацій наукових природоохоронних установ.	2	0,5
5	Функціональне зонування природо-заповідних територій загальнонаціонального рівня. Їх роль у формуванні екологічної мережі на регіональному, національному та глобальному рівнях. Наукові дослідження на заповідних територіях, ведення книги «Літопис природи».	1	0,5
6	Соціально-економічне значення заповідних територій та об'єктів. Правові норми раціонального використання їх потенціалу для рекреації та користування наявних природних ресурсів (дикорослих, лікарських, технічної сировини, мисливських ресурсів тощо).	2	0,5
7	Підведення підсумків роботи. Ознайомлення з семестровими рейтинговими оцінками.	1	0,5
	Модульна контрольна робота № 2.	1	
Разом		14	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Основні поняття: заповідна справа, заповідний об'єкт, заповідна територія, заповідна зона, природоохоронна територія, природно-заповідний фонд, екологічна мережа, смарагдова мережа тощо.	6	10
2	Тема 2. Сутність, цілі та основні завдання державної системи заповідної справи в Україні. Роль громадськості щодо заповідання та збереження територій і об'єктів ПЗФ.	5	9
...3	Тема 3. Законодавчо-нормативна база заповідної справи в Україні. Її адаптація до європейського законодавства. Основні положення Міжнародних конвенцій про збереження ландшафтного і біологічного різноманіття, водно-болотних	6	10

	угідь, унікальних природних комплексів тощо.		
4	Тема 4. Суб'єкти управління природо-заповідними територіями та об'єктами. Центральний і регіональні органи державної влади у сфері заповідання, їх функціональні обов'язки. Роль громадськості	6	10
5	Тема 5 Класифікація заповідних територій та об'єктів за національним законодавством та її адаптація до міжнародної системи. Функціональне зонування природо-заповідних територій загальнонаціонального рівня. Їх роль у формуванні екологічної мережі на регіональному, національному та глобальному рівнях. Наукові дослідження на заповідних територіях, ведення книги «Літопис природи».	6	10
6	Тема 6. Соціально-економічне значення заповідних територій та об'єктів.. Правові норми раціонального використання їх для рекреації та користування наявних природних ресурсів (дикорослих,	6	10
7	Тема 7. Міжнародна співпраця України та її регіонів у сфері розвитку заповідної справи. Об'єкти ПЗФ України в Переліку природної і культурної спадщини ЮНЕСКО. Основні напрямки міжнародної та транскордонної співпраці на прикладі Закарпатської області.	6	10
8	Тема 8. Концепція біосферних резерватів, їх роль у глобальному спосередженні за станом довкілля, впливом змін клімату на навколишнє природне середовище.	5	9
	Разом	46	78

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Інформаційні технології та засоби онлайн навчання: прикладні програми (MS Office 2010, MS Windows XP), система електронного навчання Moodle <https://e-learn.uzhnu.edu.ua>, електронна пошта на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ; електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ» <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui>, сайт УжНУ <https://www.uzhnu.edu.ua>, інформаційні ресурси в мережі Інтернет.

Обладнання: прилади і матеріали кабінетів геології та географії, комп'ютерних класів.

Програмне забезпечення: наявне в комп'ютерних класах та індивідуальне у студентів і викладачів.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Кравчук Г.І., Кириленко Л.В. Заповідна справа. Вінниця. ВНАУ, 2015.-111 с.
2. Природно-заповідний фонд України: території та об'єкти загальнодержавного значення. К.: ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2009.-332 с.
3. Природно-заповідний фонд Закарпатської області. Заг. ред.Поп С.С. Авт. колектив: Поп С.С., Потіщ Л.А., Мигаль А.В. та ін. Ужгород: Держ. вид. Карпати, 2011. -254 с., іл.

4. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року // Відомості ВР УССР. – 1991. – ст. 546 (зі змінами та доповненнями).
<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
5. Закон України «Про природно-заповідний фонд України». № 2456-XII. (1992).
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>

Допоміжна література

1. А.В. Мельник, Н.В. Чир. Сучасні аспекти дослідження природно-заповідного фонду Закарпатської області як ядра для розвитку екологічного туризму. УГЖ. №2, 2019.- С.43-52 <https://doi.org/10.15407/ugz2019.03.043>
2. М. В. Газуда, Б.І. Дяченко. Регіональний менеджмент збереження і відтворення.. Ужгород, 2014 [dspace.uzhnu.edu.ua > jspui > bitstream > lib >](https://dspace.uzhnu.edu.ua/bitstream/123456789/12345)
3. О.І. Бордюгова, С.В. Петренко, Л.В. Королецька, Н.В. Демідова. Становлення заповідної справи на Сході України. «Грааль науки» № 2-3, 2021.-297-301.

Інформаційні джерела

1. Міністерство природи України - [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: - menr.gov.ua/content/ekologichniy-monitoring-dovkillya.html
2. Департамент екології і природних ресурсів у Закарпатській області - [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: - http://ecozakarp.at.gov.ua/?page_id=308
3. European Environment Agency - [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: - <http://www.eea.europa.eu/> 0 – ЕЕА

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)